

S'Esclop

Quadern cultural

II època, any III

3,25 €

17

D. SAM ABRAMS
EUGÉNIO DE ANDRADE
GUILLEM D'AQUITÀNIA
BARTOMEU BENNÀSSAR
GIRAUT DE BORNELH
PIERRE DESCAMPS
MIQUEL FERRÀ
MARIA TERESA FERRER
VÍCTOR GAYÀ
MUHAMMAD HAFIZ
ALBERT HERRANZ
MIQUEL ÀNGEL LLADÓ
MIQUEL LÓPEZ CRESPI
MA. ASSUMPCIÓ MAGRANER
LLUÍS MAICAS
PERE MOREY
JAUME MUNAR
ALFONS NAVARRET
JOSEP PIZÀ I VIDAL
JOAN POMAR MIR
FRANCESCA PONS ORTEGA
AZALAIS DE PORCAIRAGUES
PERE ROSSELLÓ BOVER
LLUÍS SERVERA SITJAR
MATIES TUGORES
IL·LUSTRACIONS:
TRINITAT CORBELLÀ
LLUÍS FLORENÇ
JOAN
JOHANNES JANSONIUS
MARILÚS MIRANDA
CARLOS MORELL
RAINELDA PALERM
ROLF PHILIPS
YOLANDA RODRÍGUEZ
TUDANCA
JOSEP MANUEL VALVERDE

ABRIL

				1	
3	4	5	6	7	8
11	12	13	14	15	
18	19	20	21	22	
25	26	27	28	29	

OCTUBRE

	4	5	6	7	
11	12	13	14		
18	19	20	21	22	
25	26	27	28	29	

BRE

	3	4	5	
	10	11	12	
	16	17	18	19
	23	24	25	26
	27	28	29	30

Editor: **S'Esclop**
associació cultural

Director:
Joan Fullana
<joanfullana@terra.es>

Consell de Redacció:
Rainelda Palerm
Gaspar Servera
Miquel J. Servera
Magdalena Vidal

Administració:
S'Esclop

Apartat de correus 332
07181 Palmanova (Calvià)

Telèfons:
971 - 439209
971 - 693933
Fax:
971 - 734012
<sesclop@hotmail.com>

Publicitat:
639 - 954223

Coberta:
Tudanca

Disseny:
Joan Fullana &
Miquel J. Servera

Tractament d'imatges:
J. Domènech
Miquel Ensenyat
Iñaki Macià
Miquel J. Servera

Impressió:
Loracar SL

Dipòsit legal:
PM-2551-2003

ISSN 1697 - 7300

D. SAM ABRAMS	16
EUGÉNIO DE ANDRADE	8
GUILLEM D'AQUITÀNIA	12
BARTOMEU BENNÀSSAR	21
GIRAUT DE BORNELH	14-15
PIERRE DESCAMPS	30
MIQUEL FERRÀ	17
MARIA TERESA FERRER	25
VÍCTOR GAYÀ	3
MUHAMMAD HAFIZ	26
ALBERT HERRANZ	27
MIQUEL ÀNGEL LLADÓ	20
MIQUEL LÓPEZ CRESPI	29
MA. ASSUMPCIÓ MAGRANER	11-15
LLUÍS MAICAS	8
PERE MOREY	26
JAUME MUNAR	18
ALFONS NAVARRET	6
JOSEP PIZÀ I VIDAL	22
JOAN POMAR MIR	4-5
FRANCESCA PONS ORTEGA	19
AZALAIS DE PORCAIRAGUES	13-14
PERE ROSSELLÓ BOVER	28
LLUÍS SERVERA SITJAR	7
MATIES TUGORES	30
IL·LUSTRACIONS:	
TRINITAT CORBELLA	21
LLUÍS FLORENÇ	18
JOAN	31
JOHANNES JANSONIUS	32
MARILÚS MIRANDA	17
CARLOS MORELL	6
RAINELDA PALERM	19
ROLF PHILIPS	23
YOLANDA RODRÍGUEZ	8
TUDANCA	1
JOSEP MANUEL VALVERDE	25

S'ha fet un tiratge de 550 exemplars. **S'Esclop** no té el suport econòmic de cap institució privada ni rep ajudes de cap organisme autonòmic o municipal

UNA MANERA D'INFECTAR

Víctor Gayà

Sobre l'escorça terrestre,
sota les arcades de luxe
la soll assadolla els bucs dels bruts
que no senten fàstic de menjar de l'abocador,
follar i dormir sobre el jaç de la pell morta,
respirar la ferum, beure podrimener,
posseir l'estrat excremental,
tips de sang, si és necessari.

Sobre l'escorça terrestre,
sota la teulada de terra,
l'alcova manté la llordesa de la vida,
dins els penetrals el flat és un fibló
i a l'antova del sexe la sordidesa es dignifica.
Per això em sap greu abandonar la cambra,
per això em sap greu sortir a l'arbreda blanca:
morir és també una manera d'infectar.

INERME

Te'n recordes, la pluja franca?
Aquell brindis solemne amb què alçàvem la copa
dels rius sobre el calze dels arbres?

Te'n recordes, la pluja pròdiga?
aquell enardiment de fluids amb què ens alçàvem
a canonades contra els murs de les places?

Ara la sequera rabiosa mostra els ossos
que han perdut la consistència de les armes;
i ensenya les dents, a penes petits saulons,
que es desfarien contra la carn afusellada.

Ara la sequera ha desartillat la sang.

Víctor Gayà

Poemes de l'obra inèdita

Com la sequera

que properament serà publicada
dins la col·lecció «Balenguera»
d'Editorial Moll, Mallorca

És evident que aquesta terra nostra, al llarg dels segles, sempre ha estat sotmesa a ingerències i punyides fondes per part de pobles externs. També per gent d'aquí mateix i des de col·lectius o partits diversos, senyors que es dediquen, en teoria, al bé comú i nostrat!? En tot cas, però caldrà, com sempre s'ha repetit en la història, que tots fem un cos davant els presumptes enemics de tan preuats béns, i que l'empenta i el coratge no ens manquin. Per altra banda, els poetes no poden mai per mai arreglar el món, ni per descomptat espantar les amenaces ben properes i palpables que la nostra terra i llengua, ara mateix, pateixen de valent. Així i tot, escoltar la veu d'aquests, ens poden ajudar a obrir els ulls i a despertar consciències...

*Aquesta terra nostra ja no és nostra
car sense esment ens l'han esquarterada
amb esmolats trinxets de tall lluent,
incisius bisturís que han malferit
la pell dels conreus, la carnadura
dels boscos, les nines del ulls
d'aquells que tot ho miràvem
sense obrir boca.*

Miquel Mestre / Llibre d'Aubarca

Possiblement -i deixant ben clar, que no som un defensor de cap tipus de violència-, els darrers esdeveniments a la romeria de La Real, sense entrar en matisos, és lògic i desitjable que el poble, a més d'anar a votar cada quatre anys, es pugui fer sentir quan troba que la raó està de la seva banda. I potser, té el dret i fins i tot l'obligació de preservar el seu propi patrimoni. I no parlem només dels afectats directes, on per expropiar els seus terrenys -i passar-hi, posem per cas, autopistes "imprescindibles"- reben a canvi un grapat d'euros -més o menys considerable i equitatiu-, encara que evidentment la qüestió tampoc no és econòmica. A part, hi ha l'entorn, que no és de

AMB LA VEU DELS POETES

EN DEFENSA DE LA TERRA I DE LA LLENGUA

ningú i és de tots. El paisatge, la fesomia de colors i olors que donen sentit i vida pròpia a cada indret, a cada trosset de Mallorca, que una vegada -malvenut o expropiat- és sobretot, destrossat, irrecuperable. Com en el monestir de La Real, anys enrera, hem pogut veure -amb la gent al carrer- els casos del Parc de la Mar, Sa Dragonera, Es Trenc...

*D'Es Trenc al cel només hi ha dues passes,
un reganyol perdut, una gavina blanca...*

Damià Huguet / Els calls del manobre

Convindrà per tant, anar ben vius i orella drete, i obrir la boca, per dir amb el poeta, ben clar i que s'entengui...

*Aquesta terra de rostollars socarrats,
cent vegades vençuda, però mai no guanyada,
didassa de llet molsissa, és meva.
Aquesta terra de carn de call i gleva,
que sovint escatima l'anyada, perquè
ningú ja no l'aplega i es tuda, és meva.
Aquesta terra que coneix la dissort
i la joia, condemnada pels déus al jou
de la bellesa, aquesta terra, és meva.*

Lluís Maicas / Escapulons d'ungla

"Qui estima Mallorca, no la destrueix" potser sia una de les frases més conegudes pel ressò que ja fa anys despertà, i que, a la vegada, afirma una veritat que no té cap tipus de discussió. Així i tot, quasi sempre i amb molta freqüència i vehemència els qui haurien de donar llum, l'obliden, i ja se sap el que passa: donen fum... Però estimar Mallorca potser sia un concepte molt ampli i fins i tot ambigu. Seria per ventura un exercici eficient, començar cadascú de nosaltres, per ca nostra, el veïnat, el carrer, el poble...

*M'agradaria fer un poema alt, sublim, definitori,
tot afuat al meu petit, arrufat, estimat poble,
amb el pa calent de tots els àmbits de la paraula,
emprant tot el ventall dels colors de l'arc de Sant*

Martí,

*un poema precís, absolutament incontestable.
Fer-lo amb totes les flaires d'aquesta terra nostra.
I fabricar un indicador com a les riuades
dient: fins aquí arribà l'amor per la meva pàtria.*

Gabriel Florit / Restoble

Canviant el solc pel mot, la terra per la paraula, Mallorca per la llengua, les diferències, per desgràcia, són escasses. Els atacs a la parla tan nostrada, són ferotges i constants: el nivell C de català regalat o a preus ben magres, els propers «Ciutat de Palma» de novel·la i de poesia també en castellà, o les subtils maneres emprades per ridiculitzar un jove que com a únic delictes i culpa, només vol usar la seva llengua, i en conseqüència és humiliat als aeroports de Barcelona i de Ciutat... Davant aquesta trista realitat, no seria cap disbarat escoltar un altre cop la veu dels poetes, però en aquest cas, amb arguments, amb la paraula planera, no absenta d'una bella prosa, d'uns mots precisos i entenedors...

“La meua poesia té tres eixos recurrents. El primer d'ells: La defensa ecolingüista de la meua llengua i la meua terra, amb poemes de denúncia i reflexió moral sobre el que està passant a les nostres illes... La poesia és per a mi una forma de coneixement i de compromís amb el món, és vida feta paraula i art, és una manera d'ajudar a salvar la menystinguda i perseguida llengua del meu poble”.

Ponç Pons / Paraula de poeta (núm. 8)

“La meua és, en tot cas, una poesia que s'aferra a la realitat quotidiana, no tant per modificar-la com per posar de manifest la meua disconformitat envers la injustícia de la mort, la vexació del patiment, la dificultat de la vida, la complexitat dels sentiments, la preocupació per la meua terra ocupada. Escric conscient que, d'algu-

na manera, allarg l'agonia de la meua llengua, però també és l'única manera que tenc a les mans per defensar-la”.

Lluís Maicas / Paraula de poeta (núm. 20)

“Però l'alè dels déus i de les deesses -que ignoram si mai han existit- ens provoca i ens empeny a prosseguir tot allò que hem viscut i volem: tastar els colors i la claror de la mediterrània amb la mateixa lletra dels pagesos i dels pescadors. Els versos mai no sobren, i molt sovint manquen per testimoniar la gratitud profunda de l'home que alena davant la mar, i vol encara més blavor: que suri l'escriptura forjada a Grècia i enaltida a Roma, a Palerm o a Campos. Un cant antic que mai no envellirà”.

Damià Huguet / Vols des d'Orly

En tot cas -i sempre- però, en la defensa de la llengua i de la terra, caldrà, amb les veus dels poetes, o sense elles, tenir prou clar, com **Gabriel Florit** ens mostra al seu poemari *El color de les coses*, la dosi abastament de seny i tacte, esquesques amples, i la creença ben ferma i arrelada que: “Hem de ser molts i vincladissos com les canyes de torrent”.

Joan Pomar Mir

Carlos Morell

Inaugural morat

LA NIT serà morada i amb aquest arbre el cansament doblegarà el seu gest, l'angoixa, el què diràs, si no calles, si no et fons.

Mes fou en el morat del llibre on germinaren velles paraules que, en la darrera luxúria de l'estiu, encara aprenien els últims mots;

amb l'esguard brut, contemplarà, des de les perdudes escletxes, estranys paratges, llocs no imaginats, qui sap si la insistència...

Ara ets l'home esdrúixol que imagina, escurat i furtiu, que haurà endevinat les fulles salades de l'escorça, els dolors aguts que l'insomni sempre tenyeix d'un inaugural morat.

Un parc

AQUELLA MIRADA era la d'un estrany, penjada dels arbres, amb el panteixant somriure de l'herba resseca que, en el paisatge, sovint emmudeix.

Un desert de profundes esparregueres als ulls, espantades imatges d'algues que l'odi, o aquesta mar, arrossega fins als meus peus, deixant marques rastres discursos.

Me'n vaig, mes encara romanc. Con un senzill simulacre, en el verd i amarg aquesta sensació s'engronsa contra el reflex del metall en les vidreres, ric rac, i algú arriba a somriure. Però resta l'abandonament intacte d'un parc i, sempre, en la desfeta, les mateixes ombres, una evasió, l'apaivagat motor que zumzeja, sobtadament hostil, líric, ridícul.

Alfons Navarret

Poemes del llibre encara inèdit *Aparador d'ombres amb corc*

La partió

No hi havia res a l'altra banda de la partió.
Foren necessàries anyades d'oci
per escollir el termes garbellats
enmig del solc primigeni de la reflexió.
Foren necessàries les còncaves naus
i la inconformitat dels intercanvis
i el comerç de les paraules entre les coses
i el cor del risc entre el costum.
Foren necessaris els individus per pensar la polis.
Foren necessaris Hesíode i Homer,
els treballs i els dies, Helena, l'enginy enyorós d'Ulisses
la còlera d'Aquil·les, els noms dels morts de la Ilíada,
troians i aqueus tocats per la mateixa llança del decés.
Una llança llargament humana, sempre humana.
Concebre quelcom i superar l'avui és conservar la memòria.
*A che serve passare dei giorni se non si ricordano? **

Fou necessari reduir els mites a mites
i crear-ne de nous dins un escenari nou.
Esbutar les bregues dels déus per desxifrar-les després.
Capbussar entre el comportament
de l'aurora per esdevenir tot just aigua
i cercar a l'arrisc a la ventura les estrelles dins un pou.

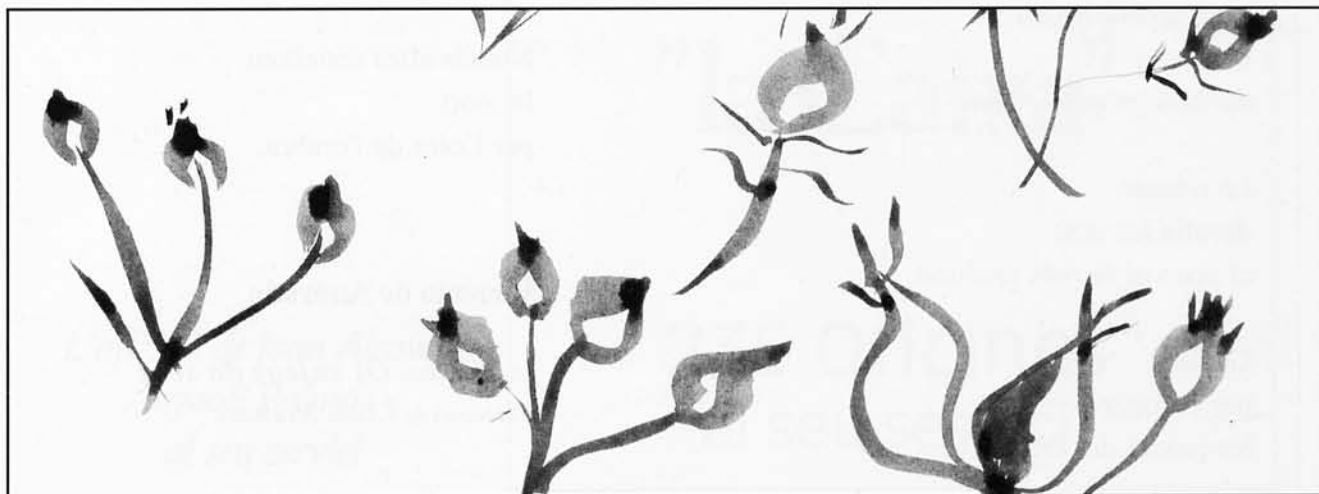
Fou necessari inventar els perills dels interrogants
i assumir adorable la seva durada venturera
i alimentar la divina lluita de contraris.
(Com més s'esbuca l'espant a l'insabut
més perdura l'home).

Ara, filosofia i poesia, semblen dos ocells
que canten en el mateix instant i no
poden acabar de cantar l'un sense l'altre.

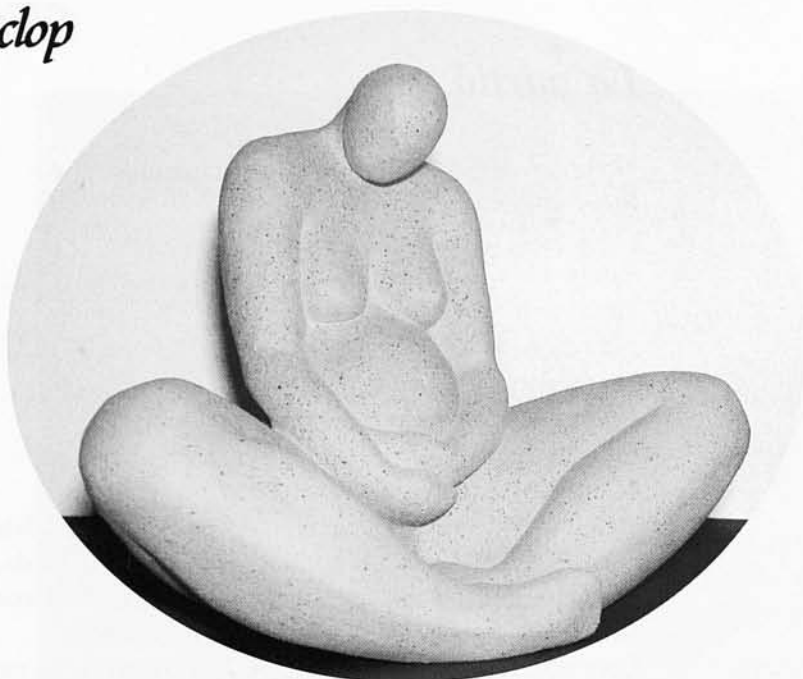
Lluís Servera Sitjar

Aquests poemes són de la 1ª part, titulada *A l'aguait*,
de l'obra ***Els caires de la claror*** que publicarà
«Capaltard» aquesta tardor.

* Les paraules en italià pertanyen
a *Dialoghi con Leuco* de **Cesar Pavese**

Yolanda Rodríguez, escultura en gres

ALGUNES REFLEXIONS SOBRE LA DONA

Elles són les mares:
irrompen de l'infern, foraden les tenebres,
arrossegant
llurs mantells entre la pols de les estrelles.

Animals somnàmbuls,
dormen en els rius, a l'arrel del pa.

A la vulva ombrívola
és on encenen el foc:
allí tenen casa.

En secret, amaguen
el lladruc punyent dels seus cans.

En els ulls, el llamp
negre del fred.

Llargament beuen
el silenci
en llurs pròpies mans.

La mirada
desafia les aus:
el seu vol és més profund.

Guaiten
per escoltar
les passes del crepuscle.

Es despullen davant el mirall
per entrar
a les aigües de l'ombra.

Quan ballen, tots els camins
duen al mar.

Són elles qui elaboren la mel,
l'aroma de la lluna,
el blanc de la rosa.

Quan el gall canta,
es desprenen
per esdevenir rosada.

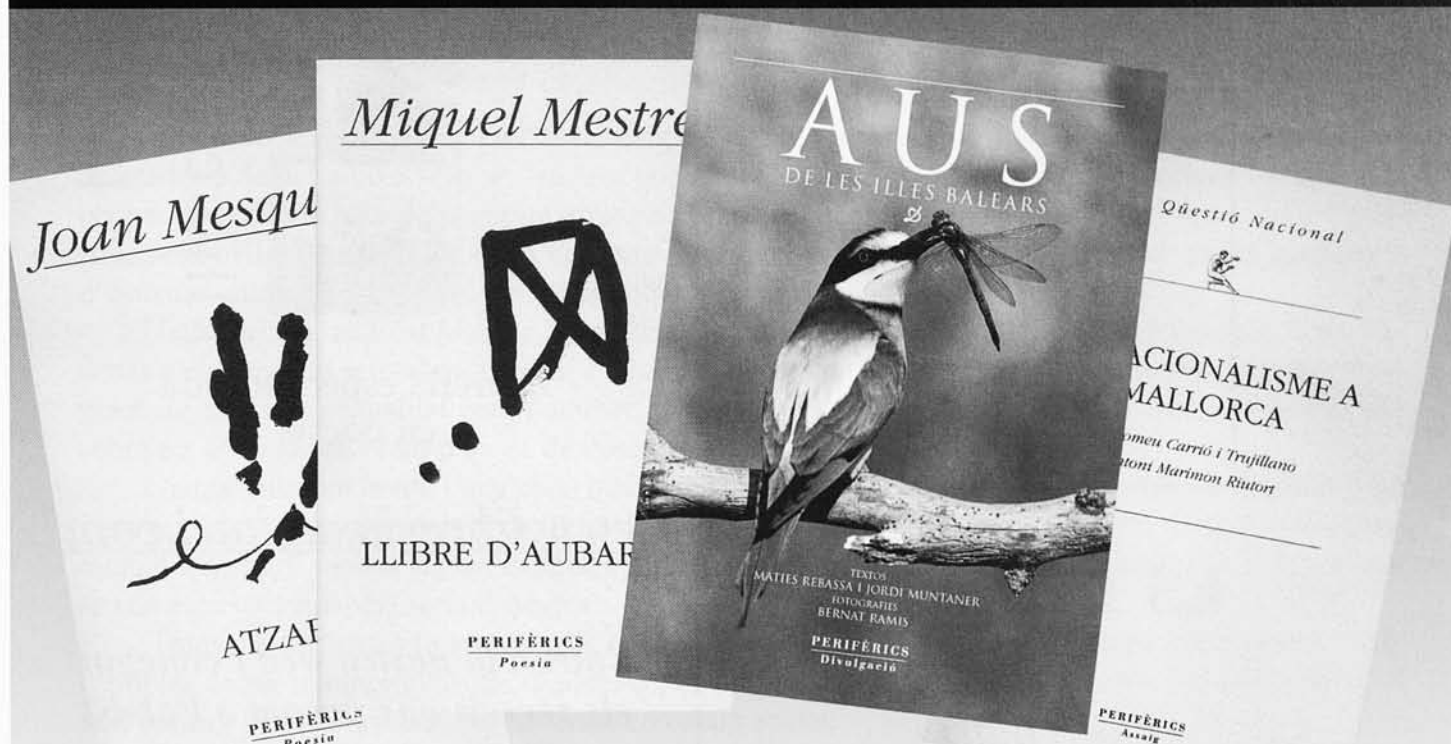
El somriure
és per l'infant
que presenten a les fonts.

Només elles coneixen
la mort
per l'olor de l'ombra.

Eugénio de Andrade

Del seu llibre *Os sulcos da sede*
Traducció de **Lluís Maicas**

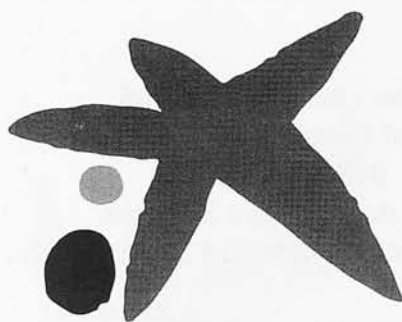
NOVETATS DE PERIFÈRICS

A TOTES LES LLIBRERIES

PERIFÈRICS

Can Serinyà 9, 2n - 07003 Palma (Mallorca) - Tel. (971) 72 79 39 - Fax (971) 71 95 65 - baltar2@baltar.infonegocio.com

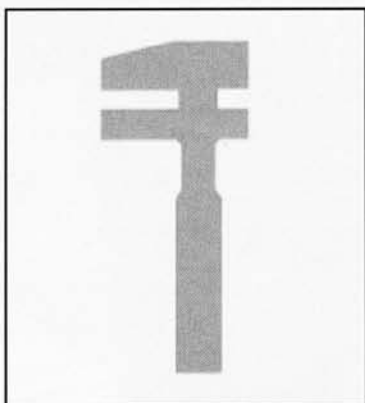

"la Caixa"

235 Oficines
al seu servici

L'oficina de Joan Alcover,
07006 Palma,
al seu servici

Joan & Pedro

ES TALLER

**CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASASAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA**

**Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 25, baixos
07003 Palma**

**Servei de carretera 24 horas
telèfon 971 47 15 38**

www.comercialmallorca.com

S AGITARI

llibreria

**Llibreria especialitzada
en poesia**

www.libreriasagitari.com

***Entri a la nostra web i conegui
els serveis que posam a l'abast
dels interessats en Poesia i
Literatura***

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

**Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament**

**Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat**

***Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca***

Pàrquing a 50 metres

Homosexualitat i literatura trobadoresca

És plausible pensar que una part de les cançons d'amor trobadoresques originàriament no eren adreçades a dames sinó a senyors feudals, que eren els qui mantenien el poder econòmic i polític i es podien permetre el luxe de pagar un artista de preu elevat, com ara un trobador, un home culte i possiblement bell, que ofería les seves cançons alhora, tal vegada, que el seu cos i que podia permetre's d'ostentar públicament la seva homosexualitat, perquè era un protegit d'un noble.

L'adulteri era, a l'Edat Mitjana, un delictes femení, però no masculí. En aquell temps cap dona s'atrevia a enganyar el seu marit, perquè si aquest la denunciava li hi anava la vida. Només l'home podia practicar tant la bisexualitat com l'adulteri, i molt més si era un senyor feudal, car tenia jurisdicció sobre els seus vassalls i no n'havia de donar compte a ningú.

L'amor entre un home i una dona dins el matrimoni no era usual, perquè la relació era fruit d'un contracte econòmic que permetia a l'home tenir fills hereus. L'amor autèntic havia d'ésser extramatrimonial i, en part, segons alguns indicis, homosexual. Identificar els poemes trobadorescos que reflecteixen aquesta tendència seria d'interès.

Transcriu tot seguit [a les pàgines 12, 13, 14 i 15] tres exemples de poemes trobadorescos susceptibles de ser reinterpretats des d'aquesta poc ortodoxa perspectiva. La columna de l'esquerra és el text occità i la de la dreta, la meua versió en català actual.

Maria de l'Assumpció Magraner

Maria de l'Assumpció Magraner i Valero és llicenciada en Filologia Hispànica i exerceix com a professora de Llengua Catalana i Literatura a l'Institut «Guillem Sagrera» de Palma.

Molt jauzens, mi prenc en amar

*un joi don plus mi vueill aizir;
e pos en joi vueill revertir,
ben dei, si puesc, al meils anar,
qu'al meils or n'an, estiers cujar,
c'om puesca vezer ni auzir.*

*Eu, so sabetz, no-m dei gabar
ni de grans laus no-m sai formir;
mas si anc negus jois poc florir;
aquest deu sobre totz granar
e part los autres esmerar,
si cum sol brus jorns esclarzir.*

*Anc mais no poc hom faissonar
cors, en voler ni en dezir
ni en pensar ni en consir;
aitals jois non pot par trobar,
e qui be-l volria lauzar
d'un an no-i poiri'avenir.*

*Totz jois li deu humeliar
e tot'autr'amors obezir,
midons, per son ben acuellir
e per son bel douset esgar:
e deu hom mai cent tans durar
qui-l joi de s'amor pot sazir.*

*Per son joi pot malaus sanar,
e per sa ira sas morir,
e savis hom enfolezir,
e belhs hom sa beutat mudar;
e-l plus cortes vilaneiar,
e-l totz vilas encortezir.*

*Pus hom gensor no-m pot trobar,
ni huelhs vezer, ni boca dir,
a mos obs la vueill retenir,
per lo cord dedins refrescar
e per la carn renovar,
que no puesca envellezir.*

*Si-m vol midons, s'amor donar,
pres soi del penr' e del grazir
e del celar e del blandir
e de sos plazers dir e far
e de son pretz tener en car
e de son laus enavantir.*

*Ren per autrui non l'aus mandar,
tal paor ai c'ades s'azir;
ni ieu mezeis, tan tem faillir,
non l'aus m'amor fort asemblat.
Mas ela'm deu mon meils triar,
pos sap c'ab lieis ai a guerir.*

Molt content, començo a estimar a

*qui em vull lliurar; i ja que vull
tornar a ésser feliç és millor anar
cap allà on no hi ha res millor que
es pugui veure ni sentir.*

*Jo, ja ho sabeu, no em sé enaltir,
ni em sé adreçar grans lloances,
però sí puc ésser feliç; el goig,
sobretot, ha de granar i s'ha de
distingir dels altres, així com surt
el sol en un dia ennuvolat*

*Mai un cos d'home tingué
una forma tan bella ni es pogué pensar
ni imaginar; goig com aquest no
se'n pot trobar un d'igual i qui el
voldria lloar no ho aconseguiria
en un any.*

*Tot goig s'ha d'humiliar i tot altre
amor ha d'obeir el meu senyor pel
seu bell acolliment i pel seu
esguard bell i dolç; més de cent
anys durarà qui del goig del seu
amor pugui comprendre.*

*Amb aquesta felicitat un malalt es
guareix, i si li manca a un home sa
aquest es pot morir, i un home
savi enfollir i un home bell perdre
la seva bellesa, i un home noble
tornar vilà, i un home vilà tornar noble.*

*Ni cap ull pot veure ni cap boca
enaltir ni ningú pot trobar una
persona tan generosa com ell; vull
retenir-lo per a mi sol, per
refrescar-me el cor de tal manera
que no pugui envellir.*

*Si el meu senyor em vol donar el
seu amor estic disposat a acceptar-lo
i a agrair-lo i a mantenir-lo en
secret i a lloar-lo i a parlar i obrar
així com li agradi i valorar la seva
fama i a enaltir les seves lloances.*

*Per un altre no goso adreçar-m'hi,
tinc por que s'enfadi; ni jo mateix
no goso dir-li-ho, per por
a equivocar-me. Però ell triarà
el millor per a mi, car sap que
amb ell em puc guarir.*

**Guillem
d'Aquitània**

Ar em al freg temps vengut,

*e-l ges e-l neus a la faingna,
e-l auçellet estan mut,
c'us de cantar non s'afraingna ;
e non sec li ram pels plais,
que flors no foilla no-i nais,
ni rossignols non i crida,
que la en mai me reissida.*

*Tant ai lo cor deseubut,
per qu'ieu soi a totz estraingna,
e sai que l'om a perdut
molt plus tost que non gasaingna;
e s'ieu faill ab motz verais,
d'Aurenga me moc l'esglais,
per qu'ieu n'estauc esbaida
e per solatz en partida.*

*Dompna met mot mal s'amor
qu'ab trop ric ome plaideia,
ab plus aut de vavassor,
e s'il o fai, il folleia ;
car so dis om en Veillai
que ges per rocor non vai,
e dompna que n'es chausida
en tenc per envilanida.*

*Amic ai de gran valor
que sobre toz seignoreia
e non a cor trichador
vas me, que s'amor m'autreia.
Ieu dic que m'amors l'eschai,
e cel que ditz que non fai
Dieus li don mal'escarida
qu'ieu m'en teing fort per guerida.*

*Bels amics, de bon talan
son ab vos toz jornz en gatge,
cortez'e de bel semblan,
sol no-m demandes outratge;
tost en venrem a l'assai
qu'en vostra merce-m metrai:
vos m'avets la fe plevida
que no-m demandes faillida.*

*A Dieu coman Belesgar
e-n plus la ciutat d'Aurenga
e Gloriet'e-l caslar
e lo seignor de Proenza
e tot can vol mon ben lai,
e l'arc on son fag l'assai.
Celui perdiei c'a ma vida,
e-n serai toz jornz marrida!*

Ara ha vingut el temps del fred,

*del gel i de la neu. Els ocells i els
rossinyols no refilen i les branques
de les bardisses estan seques i no
hi broten ni flors ni fulles, com en
el mes de maig.*

*Tinc el cor tan trist que la gent
ja no em coneix i sé que he perdut
molt més del que jo guanyava. Us dic
la veritat, d'Aurenga em ve la
tristesa, perquè he perdut la feina
i tinc por.*

*Un home que pledeja amb un
home molt ric i més poderós que
un varvassor és boig, perquè, com
es diu a Velai, no es pot fer
res en contra dels rics i l'home
que ho fa és una ignorant.*

*Tinc un amic amb molts de valors
humans que és un gran senyor i no
té el cor traïdor, ell també
m'estima i jo l'estimo a ell, i que
Déu doni mala vida a qui digui
que ho faig perquè estic estalvi.*

*Bell amic, de bon tarannà, just,
educat, de bell semblant i que no
humilies, aviat dormirem junts,
car jo em lliuraré a vostra mercè
perquè m'ho heu demanat i jo no
us fallaré.*

*Adéu siau, Belasgar. Adéu siau,
ciutat d'Aurenga. Adéu siau,
castell de glorieta i el senyor de la
Provença i tot quant tenia allà, fins
i tot el meu llit on feia l'amor. He
perdut el senyor de la meua vida i
per això estic preocupat.*

*Juglar, que avetz cor gai,
ves carbona portatz lai
ma chanson ab la fenida
lei cui jois e jovens guida.*

Joglar, que teniu el cor alegre, vés
a Narbona i porta allà la meva
cançó amb tornada a aquell que
em farà feliç i em farà tornar jove.

Azalais de Porcairagues

Per solatz revelhar,
*que s'es trop endormitz,
e per pretz, qu'es faiditz,
acohir e tornar,
me cudei treballar;
mas er m'en sui falhitz,
car non es d'achabar;
c'on plus m'en ve volontatz e talans
plus creis de lai lo destorbers e-l dans.*

*Greu es de sofrir;
a vos o dic c'auzitz
com era jois grazitz
e tuch le benestar.
Mais no podetz jurar
qu'egas de fust no vitz
ni vilas, velhs, fonitz
esters grat chavalgar.
Lachs es l'afars e fers e malestans,
don om pert Deu e rema malanans.*

*Vos vitz torneis mandar
e segre-ls gen garnitz
e pois dels melhs feritz
una sazo parlar;
er es pretz de raubar
e d'ebbranchar berbeitz.
Chavallers si'aunitz
que-s met en domneiar,
pos que tocha dels mas moltons belans
ni que rauba gleizas ni viandans!*

*E vitz per cortz anar
de joglaretz formitz
gen chaussatz e vestitz
sols per domnas lauzar;
er no n'auzen parlar,
tan es lor pretz delitz!
-Don es lo tortz issitz
d'elas malrazonar
no sai--. De cals, d'elas o dels amans!
Eu dic de totz que-l pretz n'a trach l'engans!*

Per reivindicar el benestar que ara

ja no podem gaudir i un salari
guanyat amb el meu treball i que
ara no cobro i, a més a més, la
gent murmura de mi. Per això vull
protestar, perquè com més ho
reivindico més creix el dany i les
contrarietats.

(Això) és molt mal de sofrir, us ho
dic a vosaltres, que m'escoltàreu
quan jo era feliç i al cim del
benestar. Però ara estem exposats
a la tortura del poltre i a la
humiliació del carretó de la
vergonya que pateixen els vilans.
Les tortures dels homes de Déu
són els nostres "advocats"
salvatges i a les males estances
ens deformen el cos.

Vosaltres veiéreu convocar torneigs
i la gent guarnida seguir-los i
després parlar dels millors
esportistes una bona temporada;
ara es valora que els bisbes ens
robin els cavallers festejant-los i
que aquests acceptin aquests
moltons que belen i roben les
esglésies i els vianants.

Vosaltres veiéreu els joglars anar
a les cortz ben proveïts del
necessari per la gent d'elit, sols
per lloar dones; ara no gosem ni
parlar d'elles, tan minusvalorada
és la seva estima! Jo sé d'on ha
sortit malparlar de les dones. Jo us
dic que dels mateixos que
enganyen i traeixen.

*On son gandit joglar
que vitz ben acolhitz?
C'a tal a mester guitz
que solia guidar,
e pero ses reptar
vai ert als escharitz,
pos fo bos pretz falhitz,
que solia menar
de companhos, e no sai dire cans
gen en arnes e bels e benestans.*

*Qu'eu eis que solh sonar
totz pros om eissernitz,
estauc tan esbaitz
que no-m sai conselhar;
qu'en loc de solassar
auch er en cortz los critz
c'aïtan leu s'er grazitz
de l'auca de Bretmar
los comtes entre lor com us bos chans
dels rics afars e dels tems e dels ans.*

*Mas a cor afranchar,
que s'es trop enduritz,
no deu om los oblitz
ni-ls velhs fachs remembrar?*

*Que mals es a laisser
afars, pos es plevitz,
e-l mal don sui garitz
no-m chal ja mezinar;
mas so c'om ve, volv'e vir e balans
e prend'e lais i forse d'ams los pans!*

*D'aitan me posc vanar
c'anc mos hostals petit
no fo d'els envazitz;
que-l vei per totz doptar
si no-m fetz mas onrar
lo volpils ni arditz,
don mos senhor chauzitz
se deuria pensar
que no l'es ges pretz ni laus ni bobans
qu'eu, que-m laus d'els, sia de lui clamans.*

*Era no m'ais! Per que? No m'o demans;
car plachs sera, s'aissi rema mos chans.*

So di-l Dalfis que conois los bos chans.

On són els joglars que vosaltres
veiéreu que la gent acollia?
Anaven amb uns quants companys
i amb gent ben vestida i feliç. Ara
ha de menester guia qui solia
guiar, ara la gent els repta i els
escarneix, car fa bo menysprear-los.

I fins i tot a mi mateix em torturen
perquè jo solia cantar a tots els
nobles distingits i ara estic tan
espantat que no sé què fer; perquè
els comtes, en lloc de
conversacions agradables en veu
baixa, ara criden a les cortz i això
s'encomana, com diu l'auca de
Bretmar; ara ja no escolten
cançons de gesta dels temps i dels anys passats.

Per què un cor domat que s'ha
endurit oblida i no recorda
els amors passats?

Qui té un mal ja guarit no li cal
medicament; encara que el miri i
el torni a mirar, l'agafi i el deixi o
l'abraci.

Estic orgullós que a casa meva no
han entrat els eclesiàstics, i
tothom em respecta, per la qual
cosa el meu excel·lent senyor
hauria de pensar que no li és cap
mèrit ni li dóna fama que jo me'n
queixi.

Ara no em queixo! Per què? No m'ho
demanis; car seria lamentable que la
meva cançó acabés així

Això diu el Delfis que coneix les bones cançons.

Florist

*Da die lieben kleinen Wetten
Wirlich Herrlichstes enthalten*
Goethe

*The way a river ruthlessly
pushes to the delta at the shore
and is thrown back on itself
by the opposing sea
unable to take it all,
this tiny florist shop,
where mallows trumpet their news to all,
timorous violets hide
at the feet of opulent hydrangeas,
solitary tulips mind their own fleshy business,
plain geraniums stretch their acrid necks
to enter the competition while
marigolds push up their ruffled heads
beside honeycomb hyacinths scenting the air,
overflows and backs out into the street.
Uncommon beauty quietly awaits us
in the most common places.*

Floristeria

*Da die lieben kleinen Wetten
Wirlich Herrlichstes enthalten*
Goethe

Com un riu despietadament
empeny cap al delta de la platja
i és llençat sobre ell mateix
per la mar opositora
incapaç d'engolir tot,
aquesta petita floristeria,
on malves trompetegen des de les alçades,
violetes tímides s'amaguen
al peu d'hortènsies opulentes,
solitàries tulipes carneses es tanquen en elles mateixes,
geranis de tota la vida estiren el coll d'olor amarga
per entrar al concurs mentre
clavells de moro treuen caps arrugats
al costat jacints com ruscs que perfumen l'aire,
es desborda i surt al carrer.
Bellesa inhabitual calladament ens espera
en els llocs més habituals.

D. Sam Abrams

(Versió de l'autor)

D. SAM ABRAMS va néixer l'any 1952 a Beckley, West Virginia. Aquest nord-americà de naixement i català d'adopció és un dels crítics i teòrics més importants de la nostra literatura; i és, així mateix, poeta; - a més d'altres llibres, és l'autor de *Calculations...*, amb el que va iniciar el seu quefer poètic, i d'*Into Footnotes All Their Lust* (*Tot el desig a peu de plana*) - lector voraç i traductor, ha traduït prop d'una vintena de volums de poesia catalana moderna a l'anglès. Llicenciat en Hispàniques per la Universitat Autònoma de Barcelona, és assagista i professor de Filosofia i Literatura. Ha tengut cura de l'edició de *Poesia anglesa i nord-americana*; *Veure és sentir: Àlbum Ràfols-Casamada*; *Dietaris* de Marià Manent i *El llarg dinar de Nadal* de Thornton Wilder. És co-director de la col·lecció "Clàssics" de Proa i de "Calaix de Versos" d'Eumo. Col·labora habitualment en la premsa diària en català. D. Sam Abrams té una visió exigent d'allò que ha de ser la literatura i, així, ha afirmat que "*la poesia és un sistema de vida*" i que "*...la filosofia està completament relacionada amb la poesia. Qui no entengui aquest contacte entre filosofia i poesia, és que li falta algun punt com a poeta o com a filòsof*"... D. Sam Abrams sosté que la bellesa es pot albirar en els llocs més quotidians: *Uncommon beauty quietly awaits us / in the most common places*.

Tardor, Marilú Miranda

DOLÇA, BENIGNA PAU

*La matinada és amb els freds més pura;
les muntanyes, de boira s'han velat.*

*Pels aires autumnals la ratxa esquiva
de l'arbre espolsa el desolat capcim.*

*Del cel cau l'aigua a fils, gelada i viva
i han reverdit els camps sota plugim.*

*I dins el bosc humit torna a ésser clara
la veu del fontinyol sota el penyal
que, vestint-los de molses, hi prepara
els caminets joiosos de Nadal.*

Miquel Ferrà

Cada esquerra del crui de viure

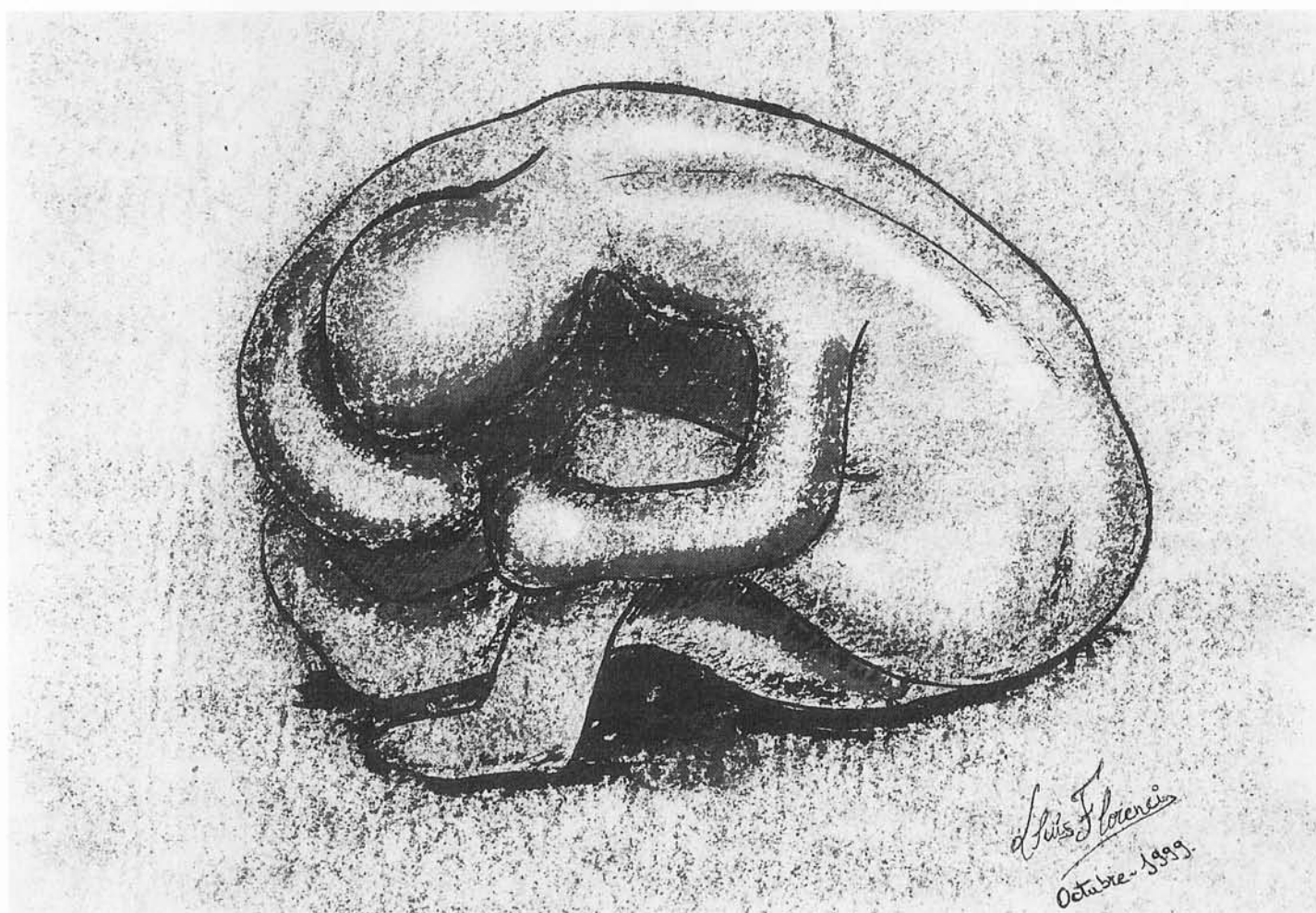
és un repte al meu orgull
de passant amb el mar nafrat.
El vol ras
dels insectes del desfici
ha provocat un codi d'honor
per a la lluita entre el món i jo,
una escarpara per clivellar
el mateix esdevenir que em justifica.
Talment preses genitrícies
pengen els sentiments
dels meus versos de filferro.

Jaume Munar

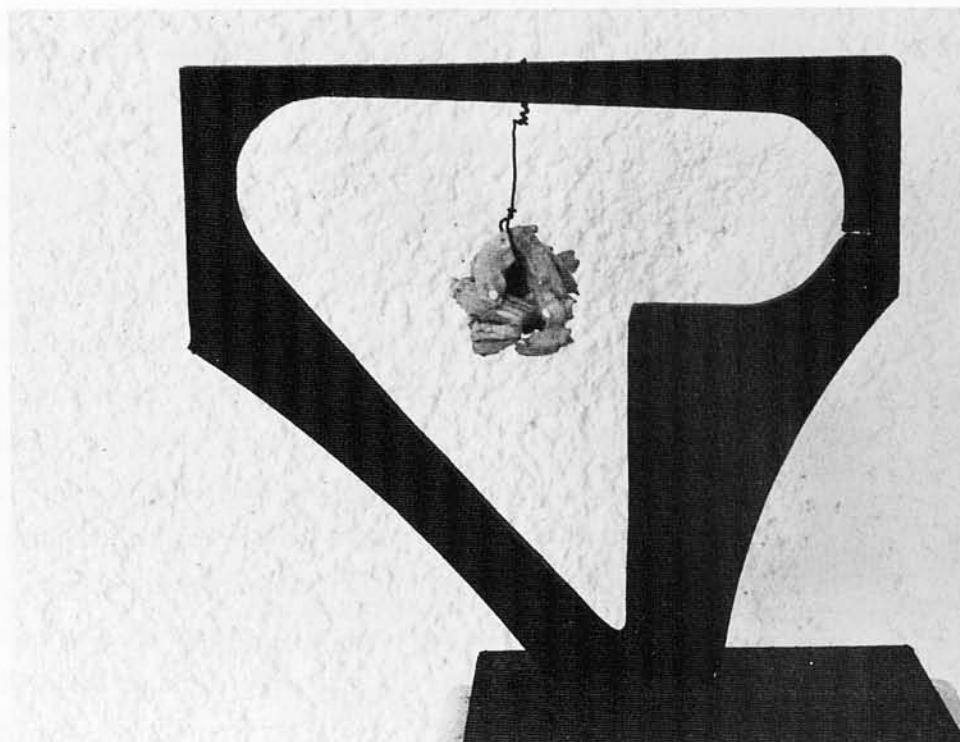
Inèdits

Aquiescència,

aquesta és la mutació
que em permet sobreviure.
El meu fendre es limita
a sentir la recança
que la pluja dels dies
pareix sobre el carrer.
La llum de codony
de la posta de tardor
em provoca vòmits:
color de mar
i amb un incisiu perfum
a fruita podrida.
Jo, com tots,
estic malalt
a Nebulavern
el temps és un corc.
I sé, que com tots,
hauré de morir ofegat
dins la pròpia floridura,
indigest de mi mateix.

Lluís Florenç

Rainelda Palerm, escultura en ferro i ceràmica.

desamor

francesca pons ortega

TUMBAGA

Quins desencontres necessita un amor per a trencar-se?
Quins desenganys s'han de mester per exhaurir la farsa?

Quantes llàgrimes pot suportar un enllaç fins a negar-se?
Quantes traïcions pot resistir un cor abans d'aturar-se?

Qui coneix el misteri que ens fa estimar la solitud?
Qui coneix la raó que transforma un amor en perdut?

M'han tret la pell
com a una taronja
a punt de ser devorada.

Inèdits

METÀFORA DELS FOCS

Des d'un indret del Llevant mallorquí,
allà cap a la mitjanja d'agost,
hom sent l'esclafit d'uns focs de festa.

Els podeu contemplar plàcidament asseguts
en un banc de pedra del Passeig de la mar,
emmirallats en la badia oberta,
mentre vaixells anònims
cavalquen indiferents sobre el llom
de les sempiternes onades.

Sabem prou bé que la vida
té poc a veure amb tal estrèpit
i que més aviat el valor de les coses
rau en la simplicitat dels fets,
en els petits gestos que per ventura
no resten anotats en cap llibre ni plagueta.

Aprenem a estimar
en el lent curs del dia a dia,
llegint entre línies aquells signes
que només el pas dels anys
ens revelen diàfans
com una alba sense núvols,
com un got d'aigua sense malles,
en la certesa que no hi ha tresor fàcil
ni vers amics en cada cantonada.

Mes avui no és un dia per a la tristesa,
però potser sí és un dia per recordar
qui ets en la teva esplèndida maduresa,
desproveïda tanmateix
de pólvora i coets i llampecs
de fugaç volada,
car tots sabem que les carcasses
apareixen tard o d'hora
sobre l'arena, on tal volta un nin
les descobrirà perplex, mentre et demana
què són i per a què serveixen.

Només llavors esbrinaràs
el valor de la innocència lliure de judicis
i esdevindràs, tu també,
infant fràgil recurrent la carena dels anys,
mentre aquells focs fatus
il·luminen la saviesa del teu viure,
que no haurà menester traques ni salves,
sols claror, bondat
i el deixant de les teves passes.

Miquel Àngel Lladó Ribas*Inèdit*

M'has demanat moltes de vegades per què no li escric a Mallorca,

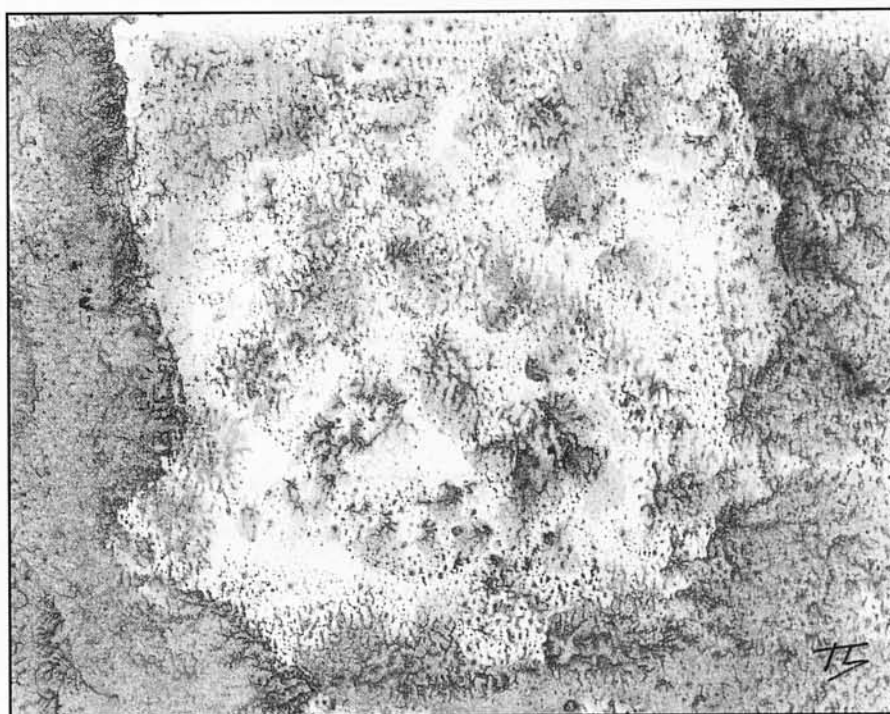
A la meva petita pedra que sura.
 Mil vegades he volgut lloar les seves cales blanques
 I la boscúria d'Alzina i romaní de la Tramuntana,
 Però seria trair la memòria i el treball
 Dels veritables poetes de la terra.
 Mallorca està farcida de conradors de versos plens
 De poetes excelsos que colpegen el fetge amb les paraules,
 En Blai Bonet, en Miquel Àngel Riera,
 En Damià Pons i el millor de tots, en Damià Huguet de Campos,
 Amb el permís de Rosselló i Pòrcel.
 Semblants antecessors fan impossible el meu cant a Mallorca,
 Segur que ho podràs entendre, Marèsia estimada,
 Quan els llegeixis sobre la meva panxa al sofà de casa.
 Això sí, plegats podrem estimar-la com mai ningú ho ha fet,
 Estimant-nos
 Sobre la seva terra vella i càlida,
 En els seus camps plens d'ametllers en flor.
 Només amb tu a la vora seré capaç de lloar-la,
 De fer-li aquest poema d'amor.

Sebastià Bennàssar

Del poemari inèdit

Marèsia

Trinitat Corbella. *pintura abstracta (tècnica mixta)*

TANKA FRESCA

Perenne bàlsam,
réc dos rams de flors fresques
i jo hi sóc dintre,
també dintre la boca
i en brollen mil espurnes.

TANKA D'AIGUA

Remor de barques,
rierols que voregen
la mar, la pedra
empantanada i vella
que surt de ma bassetja.

TANKA DEL PASTÍS

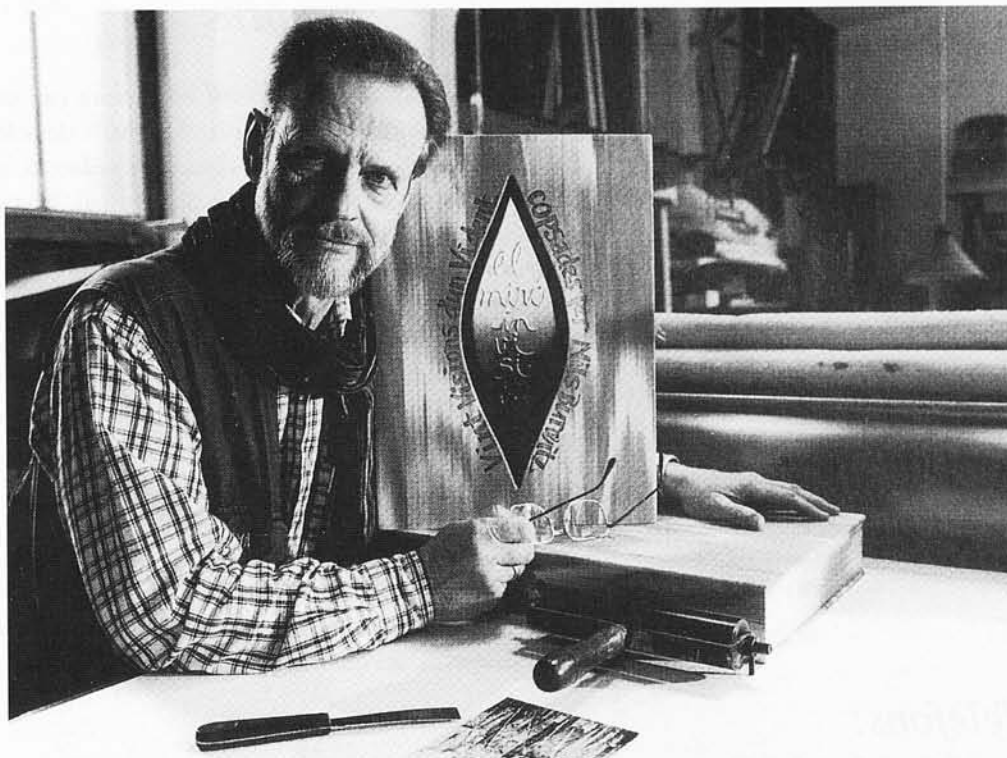
A la deriva
del pastís de posar-m'hi
doncs, vull fer créixer
el vi exquisit -excepte...-
del jaç de les tronades.

TANKA LA GAUBANÇA

Descreuà els braços
l'urpa de la gaubança
sobre el silenci
que amb gran esforç cruixia
per fendre-les, les aigües.

*Inèdits***Josep Pizà i Vidal**

Nils Burwitz, fotografia de Rolf Philips

NILS BURWITZ va néixer l'any 1940 a Schwinemünde, al delta de l'Oder. El lloc on va néixer formava part del Reich alemany; els seus pares saxons i bàltics, com molts altres habitants de l'Est d'Europa, forçats per les circumstàncies bèl·liques, visqueren l'èxode cap a l'Oest; - l'any 1945, la seva família hagué de fugir cap a Eckernförde -, per tant, Nils Burwitz ha experimentat el patiment que causa la diàspora i coneix en primera persona què és l'èxode d'un poble.

L'atzar vivencial el portà a Sud-Àfrica, - on, fins l'any 1958, no es pogué reunir amb els seus pares - s'hi va acabar de formar artísticament i va rebre educació a la Universitat de Witwatersrand de Johannesburg; allà va conèixer la que seria la seva companya, Marina Schwezova, i es va posar en contacte amb les formes culturals russes. D'altra banda, la seva obra és un testimoni viu del compromís personal contra l'*apartheid*.

De la seva relació amb el món pictòric anglès i de l'amistat amb artistes britànics *pop* (amb Paolozzi) en sorgiria una interessant etapa dedicada, sobretot, a la serigrafia. També inicià un important contacte amb els cercles plàstics alemanys.

Joan Miró, en el temps que volia dissenyar un vitrall per a la Seu de Mallorca, fou motiu d'inspiració per a Nils Burwitz; qui aleshores començà una nova etapa en el seu cosmos creatiu: Els Dotze Apòstols de l'església anglicana de Palma i els seus treballs al temple ciutadà de Santa Eulària, la rosassa del monestir de Lluc, la de l'església de Sant Pere i Sant Pau d'Algaida i moltes altres realitzacions de caràcter civil, com la del vitrall del consolat de Mar (seu del Govern Balear) i a Son Vida són una mostra del seu quefer com a artista vitraller. I, a més d'això, és un excel·lent cal·lígraf.

Fa molts anys que Nils Burwitz viu a Valldemossa; s'hi instal·là l'any 1976. En aquell petit poble de la serra de Tramuntana de Mallorca, hi té el seu taller, on crea els dibuixos, les pintures i els vitralls que li han donat fama internacional.

R.

GERMANDAT DE
DONANTS DE SANG
DE MALLORCA

Per a informació:
C/ Àngel Guimerà, 9-4^a,
Palma
Telèfon 971 76 42 76
Fax 971 76 42 77

la Germandat
de DONANTS de SANG de MALLORCA

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

Telèfons:

Paco 600 44 44 27

José 607 98 45 97

Toni 607 98 46 97

**Carrer de Son Magraner, núm. 4
Son Espanyol, (07120 Palma)**

Fax 971 43 90 01

**CRISTALERIA
PEREZ SABATER**

☎ 971 43 84 33

**Taller
aluminio**

NOTES

S'Esclop, Quadern cultural no tornarà cap original que no hagi sol·licitat i es reserva els criteris de selecció i tipogràfics. El escrits lliurats al consell de redacció -que no excediran l'extensió de tres fulls a doble espai- hauran d'anar signats amb el nom i llinatges i acompanyats del D.I., l'adreça completa del remitent i d'un telèfon de contacte. Si és l'escrit d'un col·lectiu, el signarà, com a mínim, un dels seus components, que se'n responsabilitzarà. Si ens voleu comunicar idees o suggeriments, enviau-nos-los a l'apt. núm. 332, de Palmanova 07181, (Calvià), Mallorca, Balears.

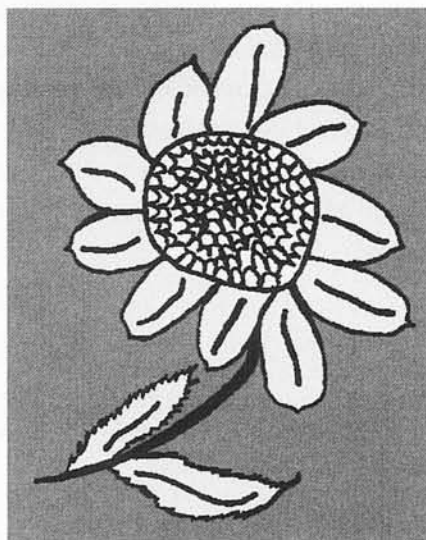
SUBSCRIPCIÓ

S'Esclop, Quadern cultural es pot adquirir per subscripció: 6 números a l'any per 13,50 euros; i és a la venda, cada dos mesos, als quioscs i a llibreries

Anunciau-vos a

S'Esclop
Quadern cultural

Espais disponibles per a publicitat
Telèfon 639- 954223

**Dibuix col·lectiu
de l'associació Gira-sol**

DARRER VIATGE

Cau pols sobre les vèrtebres del temps
i el corc inesgotable de l'amnèsia
esborra els vincles de l'home amb el passat.
Ressonen els timbals del darrer viatge
sobre la terra estesa de fulles mortes.
La Lluna és ja un espectre del record
i el silenci s'apodera dels vespres
com un brogit abocat dins el no-res.
Som l'eco d'una espècie extingida.

Maria Teresa Ferrer Escandell

Inèdit

Josep Manuel Valverde, Músics a un carrer de Budapest

Collita

Shams al Din (El Sol de la Religió)

Muhammad Hafiz

Shiraz, Pèrsia; 1320-1389

*Mirant la lluna com anava segant,
per l'altíssim cel fosc, garbes d'estrelles;
jo em vaig demanar: què hi trobaria
la Gran Segadora, si en aquest dia
la seva falç d'argent pel meu camp passés?*

*Als sementers s'alcen messes daurades;
tu dormies i la veu no escoltares
que a sembrar ens cridava; tens les pletes
ermes i seques, la llavor els manca;
tothom ja ha sembrat, i tu encara bades!*

*I llavors, de mi mateix me'n vaig riure
d'aquestes dèries de sembrar i collir.
Tanmateix, l'Amor de bon grat canvia
del cel tota la resplendent collita
per un somrís; les Plèiades per un bes.*

*Sou traïdores, lluminoses estrelles!
El fat que vosaltres als homes porteu
pregué el tron a Cosroes, i a Kaikoshru
el cinyell de diamants. Grans fetillers,
doneu i robeu fortunes i vides!*

*Un pic, al taulell infinit dels astres,
el Sol i la Lluna jugaren a escacs
amb la bella a qui mon cor tant estima;
i ella als dos va guanyar! Això us admira?
Però escolta, estimada, el que et diu Hafiz:*

*A tes orelles hi escauen les perles
més que els raonaments recercats i subtils,
però avui t'hi deix aquestes paraules
dins tes rosades copinyes de nacre:
tot es marceix, fins i tot ta bellesa...*

* * *

Resulta mal de creure que, amb la distància -mesos de camí- que hi havia en aquell temps entre Shiraz de Pèrsia i Paredes de Nava, a la província de Palència, dos poetes com Hafiz i Jorge Manrique (1440-1479)

compartissin el mateix estat d'ànim pessimista, desolat, quasi nihilista. En literatura hom coneix aquest estat d'ànim com l'*ubi sunt*. A França, l'actitud equivalent s'evoca amb la tornada de la *Ballade aux dames de jadis* del seu coetani François de Villon (1431-1480), "*où sont, où sont/ les neiges d'antan*".

Aquesta visió pessimista, la recordança de la mort, el sentit de l'efímer de la vida, potser fos deguda a la devastació que causà, primer a l'Orient Mitjà i posteriorment a Europa, el bacil de la Pesta Negra, que arribà per la Ruta de la Seda i trobà les poblacions sense els anticossos per resistir la infecció (talment l'efecte delmador de la verola a l'Amèrica postcolombina).

Davant una mortaldat tan esfereïdora, fins i tot aquests dos poetes - que haurien d'estar impregnats de la *joie de vivre* renaixentista - reflectien un desesperat escepticisme davant dels plaers de la vida.

Hafiz comença amb una bella metàfora de la lluna com a falç, que retrobarem a Llorenç Riber ("*al caire agut d'una timba / la lluna esmola sa falç*"), un segador celestial que amuntega garbes d'estrelles; llavors es posa transcendent la resta d'aquesta estrofa i tota la següent.

Per sort, quan ja ens esperàvem un discurs moralista sobre el Nostre Deure Envers La Humanitat, a la tercera, canvia el registre i se'n riu d'ell mateix des d'un punt de vista epicuri, quasi horacià, que l'acosta a l'actitud del seu paísà Omar Khayyam (del qual en vaig tenir el plaer d'oferir-vos una espigolada de *rubayyat* fa uns quants números de *S'Esclop*).

La quarta increpa el fat, segons ell escrit a les estrelles, que enlaira determinades persones per precipitar-les poc després, en línia amb un altre tema recurrent a la poesia baix medieval: la ceguesa despietada de la Fortuna: "*O Fortuna / sicut luna!*" diuen els versos més coneguts de les *Carmina Burana*.

La sexta ens presenta la seva estimada com una gran jugadora d'escacs; sembla que la interpretació que hi podríem donar és que el mateix Hafiz va renunciar a una alternativa més brillant o profitosa a canvi de poder estar amb una gentil dona que -n'estic segur- a més d'uns immensos ulls negres, tenia ben desenvolupada la part més atractiva de la seva anatomia: el seu cervell.

A la darrera, i malgrat un comentari una mica poc solista i molt masculista, sobre tot parlant d'una campiona d'escacs, acaba amb una afirmació desoladora, "*tot es marceix, fins i tot la bellesa*". Davant d'aquesta afirmació sols una actitud ens pot salvar del suïcidi físic o intel·lectual: *Carpe Diem*.

Pere Morey

(Portals Nous, juny de 2004)

S a F e i x i n a

La nit els bressola amb els seus dits foscs i glaçats
-els arbres impeditos semblen alçar pregàries paganes amb les seves branques-
els cotxes s'esmunyen en vermells i grocs cap a destinacions lúdiques
mentre que el flaïre dels restaurants i les rialles dels clients
envaeixen el parc com la carrega d'un batalló de soldats a baioneta *calada*.

Els sacs de dormir embolcallen uns cossos adolorits i cansats,
cansats d'escoltar les mateixes frases, adolorits de cercar.

Tancar els ulls intentant defugir la desesperança,
amb la confiança de trobar el just conhort
entre els dits daurats i rosats de l'adormida matinada.

Les passes atemorides dels transeünts, el renou del servei de neteja i els cans,
Al matí, els retornarà al cansanci, el dolor i l'enyor d'una llar.

C a f è C u b a

Tenia un d'aquests oficis de bata blanca, mans netes,
Una veu acostumada a emprar el mateix to indiferent i respectuós
Per donar bones notícies i sobretot dolentes.

Els primers dies de primavera sempre em duen el seu record:
Un cafè negre, curt, tabac de lligar i el diari obert a la pàgina d'esqueles.
-Ell ja havia arribat a aquella edat respectable a la qual són més els morts
que els vius els que et visiten els dies de lluna plena-
cada dia acomiadava a un involuntari viatger mentre nosaltres compraven *polos*.

La Mort fou amb ell de tracte exquisit:
Un herald, tal com ell va ser, de bata blanca i veu indiferent
lliurà el fatal pergamí amb la taca negra.

Va començar a caminar de cada vegada més encorbat
i ens deïa als infants que jugàvem a les bolles a la plaça del Miracle
*Ara ja sé com es va sentir el meu ca quan li vaig tancar la porta
i el vaig deixar aquella nit sota la pluja.*

Després ens donava un *duro* per a pipes i xiclets.

Antologia (1972-2002) de Miquel López Crespí

Miquel López Crespí (sa Pobla, 1946) és segurament l'escriptor mallorquí més guardonat de tot el temps i un dels més polifacètics, car ha conreat tot els gèneres. La seva dedicació a la literatura ha assolit gairebé la professionalització. Home compromès amb les causes socials justes i molt vinculat als moviments polítics d'esquerra, va dur una intensa activitat política a la clandestinitat durant el franquisme i la transició democràtica. Fruit del seu compromís polític, l'obra de López Crespí s'inscriu en un realisme d'herència modernista, al qual aporta la introducció de noves tècniques experimentals, pròpies de la novel·la moderna.

En poesia, ha tret *Foc i fum* (1983), *Les plèiades* (1991), *El cicle dels insectes* (1992), *Els poemes de l'horabaixa* (1994), *Punt final* (1995), *L'obscura ànsia del cor* (1996), *Planisferi de mars i distàncies* (1996), *Llibre de pregàries* (2000), *Revolta* (2000), *Record de Praga* (2000), *Un violí en el crepuscle* (2000), *Perifèries* (2001), *Rituals* (2001), *Cercle clos* (2003) i *Temps moderns: homenatge al cinema* (2003).

En narrativa, teatre i assaig, ha publicat, entre moltes altres obres: *Necrològiques* (narrativa); *Notícies d'enlloc* (narrativa); *Crònica de la pesta* (contes); *Estiu de foc* (novel·la); *L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970* (memòries); *L'amagatall* (novel·la); *Cultura i antifranquisme* (assaig); *Vida d'artista* (narrativa); *Històries del desencís* (narrativa); *La Ciutat del Sol* (narrativa juvenil); *No era això: memòria política de la transició* (assaig); *Acte Únic* (teatre); *El cadàver* (teatre); *Núria i la glòria dels vençuts* (novel·la); *Estat d'excepció* (novel·la); *Temps i gent de sa Pobla* (història local); *Breviari contra els servils* (narrativa) i *Literatura mallorquina i compromís polític: homenatge a Josep M. Llompart* (assaig).

Aquesta *Antologia* (1972-2002) (1) reflecteix la dilatada trajectòria de López Crespí com a poeta.

Segurament la poesia és la faceta menys coneguda d'aquest autor, que com a narrador i novel·lista ha tengut més relleu. De fet, la poesia de López Crespí no ha tengut la difusió que mereix, ja que sovint ha aparegut en col·leccions i editorials d'un abast limitat.

Aquesta *Antologia* recull vuitanta-nou poemes procedents de vint-i-un llibres diferents, quatre dels quals són inèdits. Tot i que es tracta d'una antologia, aquest volum té una entitat pròpia, la qual cosa permet una lectura com si es tractàs d'un llibre independent.

Aquesta unitat ve donada per causes diverses:

En primer lloc, per la unitat formal del volum, que és el resultat de l'herència literària "heterodoxa" (Maragall, Salvat-Papasseit, Rosselló-Pòrcel, etcètera.) en què l'autor -com ho explica al clarificador pròleg- s'ha format. Aquesta llibertat formal troba la seva expressió en l'ús del vers lliure i en un to narratiu, que no exclou el lirisme, i que tampoc no cau en la discursivitat que va caracteritzar certa poesia realista dels anys seixanta.

En segon lloc, per la unitat temàtica, ja que tots els poemes seleccionats en aquesta antologia recorren uns mateixos temes i motius, que podem enumerar ràpidament: **a)** la memòria del temps històric viscut; **b)** la lluita social i política i el compromís nacional; **c)** el cinema i els viatges.

En resum, aquesta *Antologia* (1972-2002) és una bona aproximació a l'obra poètica de Miquel López Crespí, que permet extreure'n una valoració molt positiva.

Pere Rosselló Bover

(1) *Antologia (1972-2002)* de Miquel López Crespí. Publicat per "Sa Nostra", «El Turó», núm. 64, (Ciutat de Mallorca, 2003)

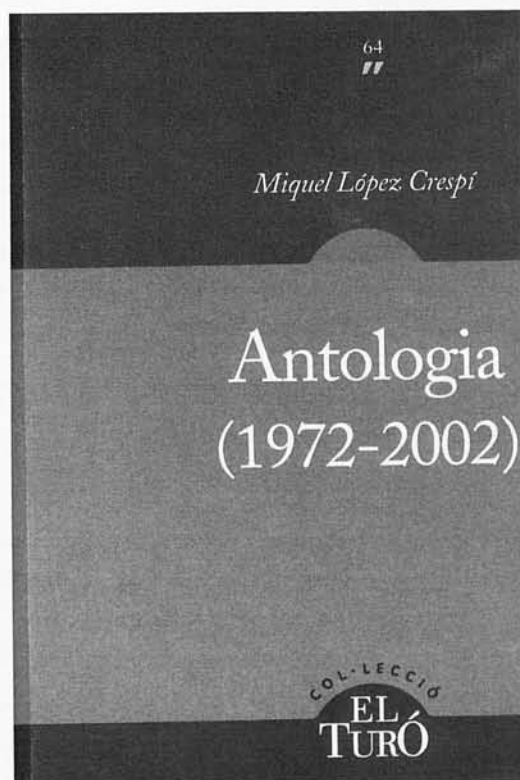
PERE ROSSELLÓ BOVER és professor titular de Literatura Catalana de la Universitat de les Illes Balears (UIB). Autor del treball sobre la vida i l'obra de Miquel Àngel Riera titulat *L'escriptura de l'home* (editat l'any 1982 "Sa Nostra") ha publicat igualment *L'obra de Salvador Galmés i Sanxo (1876-1951)* (1981), «*Bearn o la sala de les nines*» de Llorenç Villalonga (1993), *Els moviments literaris a les Balears (1840-1990)*, *La literatura a Mallorca durant el franquisme (1936-1975)* (1999), *Els camins de la cançó: Vida i obra del P. Rafel Ginard Bauçà* (1999), *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: A la llum* (juntament amb Xavier Abraham, 1999) i *Els paradisos perduts de Llorenç Villalonga* (2001). Pere Rosselló Bover es va donar a conèixer amb el premi «Ciutat de Manacor» de poesia: *Antologia*, (1977). Posteriorment, obtingué el premi Joan Alcover, dels «Ciutat de Palma», amb *Aplec de distàncies* (publicat per l'Editorial Moll, l'any 1978). Altres poemaris d'aquest poeta, narrador i assagista són: *Llibre de la selva i altres poemes* (1983) i *L'hort de la lluna* (1988). Ha conreat també la narrativa infantil; en aquest gènere, té *Les aventures d'en Tres i Mig* (1989) i *El fantasma del País del Vent* (1992).

AMB ELS ULLS ACOSTUMATS A L'OMBRA

AMB ELS ULLS acostumats a l'ombra,
els supervivents posam sal i vinagre a les ferides del temps.
Haurem de convenir que procedíem d'una ciutat refulgent,
amb tot de racons brillantment il·luminats
i cotxes de luxe circulant pels carrers.
Homes i dones vestits de tonalitats estridents
caminaven en incertes direccions xipollejant en el fang.
Com un cruixit imperceptible,
com ferro roent penetrant en la fondària de la nit:
record agències oferint "viatges exòtics"
i altres vacil·lants entreteniments de l'esperit.
Hi havia també venedors de loteria,
falsos predicadors
d'esperances mai no complides,
polítics a sou escopint mentides,
xerraires del no-res avançant a cops de tambors de pell
cridanera.
En les cases sense llum,
famílies aterrides restaven fossilitzades davant del televisor.

CASABLANCA

PELS PASSADISSOS dels nostres cines de barri
hi havia encara grans cartells de coloraines
anunciant la projecció de *Niàgara* o *Riu sense retorn*
on una esplendent Marilyn Monroe ens convidava a somniar
móns molt allunyats de les cartilles de racionament
i dels himnes imperials cantats abans d'entrar a escola.
Les mares de Déu a les quals resàvem les nostres oracions
nocturnes no
eren evidentment les destenyides imatges de guix
que guaitaven des de les penombres de les capelles.
Només l'Elisabeth Taylor d'*Un lloc en el sol*
o la Ingrid Bergman de *Casablanca*
aconseguien crear en nosaltres una autèntica atmosfera
d'immortalitat,
fer creure que existien altres universos possibles,
franges de cel blau més enllà dels esvorancs dels murs.

Miquel López Crespí

POESIA FRANCESA D'AVUI

PIERRE DESCAMPS (nascut l'any 1929 a Illies - Nord de França). Ha publicat nombrosos llibres de història, novel·les i d'assaig; en poesia, són més de vint-i-cinc llibres. És director i redactor de diverses revistes. Dels premis rebuts, destaquen els de «Chevalier dans l'Ordre National des Arts et des Lettres» i «Chevalier dans l'Ordre des Palmes Académiques». De tots els seus llibres, en citarem: *Haute Tension*, *Éléments*, *Terroirs-Clefs*, *Village*, *Lettre aux Lunes des Loups* i *Cantons* (Premi Antonin Artaud), publicats per Jacques Brémond. El gran poeta Louis Aragon, va dir d'ell: "...Només (...) hi ha una cosa que no és reductible al sistema, a la tècnica, al càlcul de síl·labes, a la rima, a res. És el do del poeta. I aquí amb aquest poema curt, com un quadre (a l'altura del poema en prosa, d'Albysius Bertrand o de Baudelaire), el do de Pierre Descamps encisa, basta, convenç."

Maties Tugores i Garau

Fétiches féodaux, idoles domestiques,
Dans les bunkers bondés de nymphes grabataires,
Adonnez-vous sans fin aux phantasmes mythiques
Comme aux cultes déments issus des feudataires.

On a vite oublié au milieu des lilas
Anciens fonts de l'Empire, icônes trinitaires.
Tous les jours vient la mort. Au loin sonne le glas.
Qui pourra soulever le voile des mystères?

Mon enfance a été bercée par le plain-chant
Le rire des amants et les malédictions.
Quel culte serait dû aux beautés de pleins champs
Quand le hasard échappe à leur juridiction?

Je n'aurai à ma mort que votre souvenir,
Le vent pour sépulture et l'amour pour tombeau.
Ma mémoire vivra au fond de l'avenir
Dans chaque catafalque au milieu des flambeaux.

Sœurs chéries de mes sens et de mes yeux connues,
Furtives nudités d'obscur épiphanie,
Pourquoi ce long exil, pourquoi si tard venues
En vos blancheurs de lune harpaillées d'avaries.

N'écoutez pas les voix de la mélancolie,
Ne demeurez pas sourde aux rumeurs des oracles.
L'eau régale du soir teinte les ancolies.
Ce qui est éternel permet tous les miracles.

Les amants déguisés sous le tissu des pluies
Vont à gué indolents vers d'idolâtres défunes
Ignorants des regrets et des amours défunes
Sous les toits recouverts de chaumes et de gluis.

Neiges de mai, jardins de beaux jadis rassemblent
Les blancheurs égarées par les monts et les vaux.
De ce qu'on aperçoit me faut-il pas qu'on tremble?
Que n'ai-je respiré l'odeur des lys nouveaux!

Amulets feudals, ídols domèstics,
 Als bunkers abarrotats de nimfes malaltes,
 Consagrar-vos sens parar als fantasmes mítics
 Com als cultes dements descendents dels feudataris.

Hom ha de pressa oblidat enmig dels lilàs
 Antigues piques de l'Imperi, icones trinitàries.
 Tots els dies ve la mort. Al lluny toquen a morts.
 Qui podrà aixecar el vel dels misteris?

La meva infància ha estat endolcida pel cant pla
 El riure dels amants i les malediccions.
 Quin culte seria degut a les bel·leses absolutes
 Quant l'atzar escapa a la seva jurisdicció?

A la meva mort tan sols tindrà el vostre record,
 El vent per sepultura i l'amor per tomba.
 La meva memòria viurà al fons del futur
 A cada cadafal enmig de les torxes.

Germanes estimades dels meus sentits i dels meus ulls conegudes,
 Furtives nuditats amb inexplicable epifania,
 Per què aquest llarg exili, per què tan tard vingudes
 Amb llurs innocències de lluna separades d'afronts.

No escolteu les veus de la malenconia,
 No quedeu sorda als remors dels oracles.
 L'aigua anivella la nit tinta els corns
 El que és etern permet tots els miracles.

Els amants transformats sota el teixit de les pluges
 Passant a gual indolents cap a idolâtres difunes
 Ignorants de les queixes i dels amors apagats
 Sota el sostres recoberts de canyes i de palla.

Neus de maig, jardins de bells temps passats uneixen
 Les innocències perdudes un poc per a tot.
 Del que hom veu no ha de tremolar?
 Quant he respirat l'olor dels nous lis!

CÒPIES DIGITALS

11 X 15 A 0,15 €

PER A MÉS DE CENT CÒPIES I DES DE LA PRIMERA CÒPIA EN 24 HORES

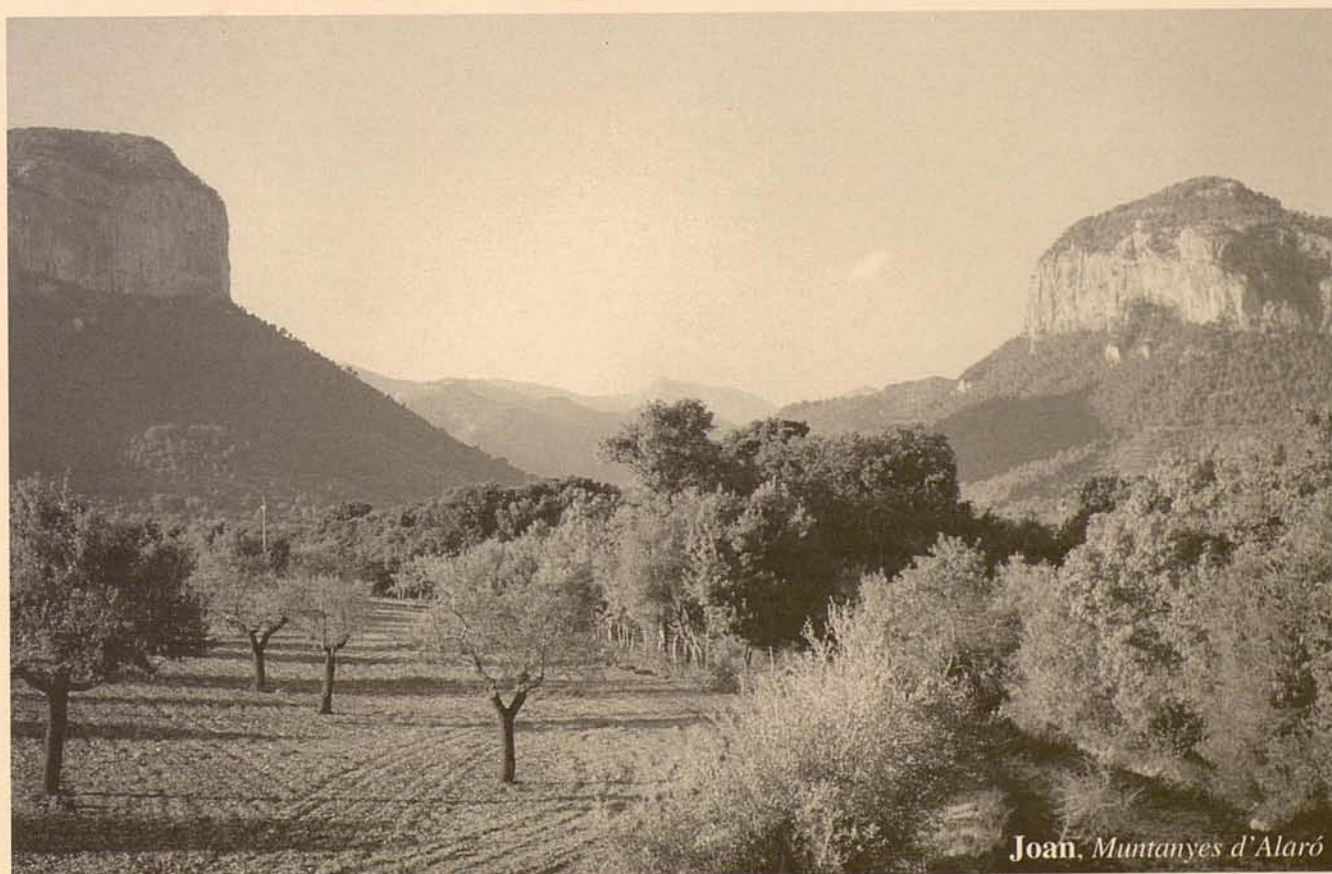
Des de 1935

**Som els més barats
del barri amb
la millor qualitat del món**

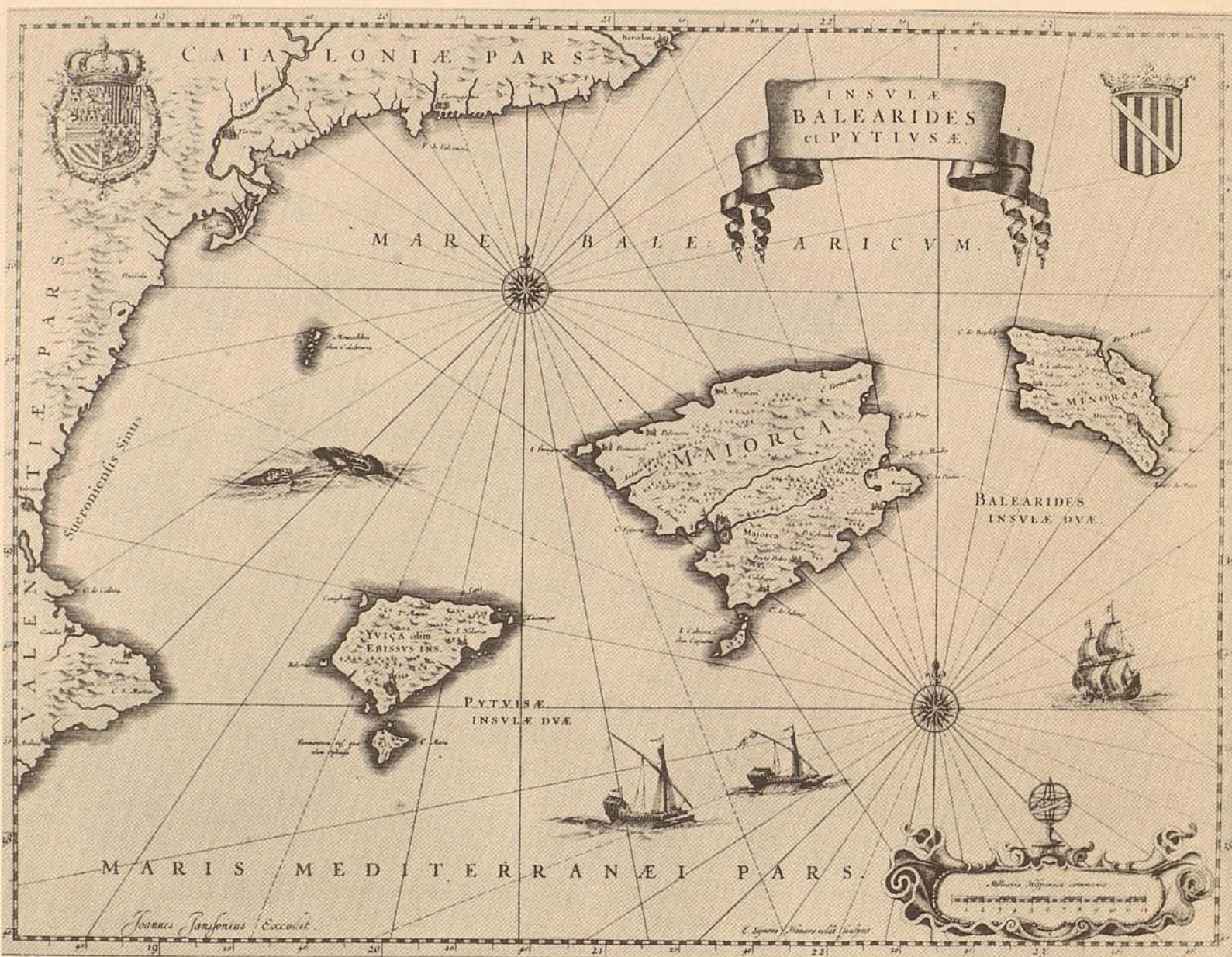
**Número 1 en
revelat digital**

**Carrer Oms, 47
telèfon 971 72 14 20**

CÒPIES DIGITALS AL MOMENT PER NOMÉS 0,20 € PER UNITAT

Joan, Muntanyes d'Alaró

Insulae Balearides et Pytiusae, Johannes Janssonius excudit

AIRE ACONDICIONADO - EQUIPAMIENTO HOTELERO

HUMICLIMA

SERVICIO Y GARANTIA

www.humiclimate.com

ISO 9002

HUMICLIMA - Cami Vell de Bunyola, 39 - Pol. Ind. San Castellà - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas 971 431 216 - S.A.C. 971 431 090 - Fax 971 200 228 - 971 754 751 - E-mail: humiclimate@humiclimate.com

KLIMA HOTELS - Avda. 16 de Julio, 53 - Pol. Ind. San Castellà - Palma de Mallorca - Tel. Oficinas y S.A.C. 971 900 390 - Fax 971 900 395 - E-mail: klimahotels@ono.com